

49.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

UKAZ

O PROGLAŠENJU ZAKONA O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA IZMEĐU CRNE GORE I REPUBLIKE MAKEDONIJE O SOCIJALNOM OSIGURANJU SA ADMINISTRATIVNIM SPORAZUMOM ZA SPROVOĐENJE SPORAZUMA IZMEĐU CRNE GORE I REPUBLIKE MAKEDONIJE O SOCIJALNOM OSIGURANJU

("Sl. list Crne Gore - Međunarodni ugovori", br. 09/11 od 07.07.2011)

Proglašavam Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Crne Gore i Republike Makedonije o socijalnom osiguranju sa Administrativnim sporazumom za sprovođenje Sporazuma između Crne Gore i Republike Makedonije o socijalnom osiguranju, koji je donijela Skupština Crne Gore 24. saziva, na devetoj sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2011. godini, dana 22. juna 2011. godine.

Broj: 01-833/2

Podgorica, 01.07.2011. godine

Predsjednik Crne Gore,

Filip Vujanović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tač. 2 i 17 i člana 91 stav 2 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 24. saziva, na devetoj sjednici prvoj redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2011. godini, dana 22. juna 2011. godine, donijela je

ZAKON

O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA IZMEĐU CRNE GORE I REPUBLIKE MAKEDONIJE O SOCIJALNOM OSIGURANJU SA ADMINISTRATIVNIM SPORAZUMOM ZA SPROVOĐENJE SPORAZUMA IZMEĐU CRNE GORE I REPUBLIKE MAKEDONIJE O SOCIJALNOM OSIGURANJU

(novi)

Član 1

Potvrđuje se Sporazum između Crne Gore i Republike Makedonije o socijalnom osiguranju sa Administrativnim sporazumom za sprovođenje Sporazuma između Crne Gore i Republike Makedonije o socijalnom osiguranju, potpisan 22. oktobra 2010. godine u Skoplju, u originalu na crnogorskom i makedonskom jeziku.

Član 2

Tekst Sporazuma i Administrativnog sporazuma iz člana 1 ovog zakona, u originalu na crnogorskom i makedonskom jeziku glasi:

SPORAZUM

IZMEĐU CRNE GORE I REPUBLIKE MAKEDONIJE O SOCIJALNOM OSIGURANJU

Crna Gora i Republika Makedonija (u daljem tekstu: države ugovornice),
u želji da urede međusobne odnose u oblasti socijalnog osiguranja,
dogovorile su se sljedeće:

DIO I

OPŠTE ODREDBE

Član 1

Definicija pojmova

(1) U ovom sporazumu sljedeći pojmovi znače:

1. "teritorija"
za Crnu Goru, teritorija Crne Gore;
za Republiku Makedoniju, teritorija Republike Makedonije;
2. "pravni propisi"
zakoni, podzakonski i drugi opšti akti, koji se odnose na oblasti iz člana 2 ovog sporazuma;
3. "nadležni organ"
u Crnoj Gori: ministarstvo nadležno za oblasti regulisane pravnim propisima iz člana 2 ovog sporazuma;
u Republici Makedoniji: ministarstvo nadležno za oblasti regulisane pravnim propisima iz člana 2 ovog sporazuma;
4. "nosilac"
organizacija, ustanova, odnosno organ nadležan za sprovođenje pravnih propisa iz člana 2 ovog sporazuma;
5. "nadležni nosilac"
nosilac kod koga je lice osigurano u vrijeme podnošenja zahtjeva za davanje ili od koga ima ili bi imalo pravo na davanje;
6. "organ za vezu"
organ određen za efikasnije sprovođenje ovog sporazuma;
7. "osiguranik"
lice koje je osigurano ili je bilo osigurano prema pravnim propisima iz člana 2 ovog sporazuma;
8. "član porodice"
član porodice prema pravnim propisima one države ugovornice čiji se propisi primjenjuju;
9. "prebivalište"
mjesto stalnog boravka;
10. "boravište"
mjesto privremenog boravka;
11. "penzijski staž"
staž osiguranja, sa njim izjednačena vremena i poseban staž prema pravnim propisima država ugovornica;
12. "period osiguranja"
period za koji je plaćen doprinos i period priznat kao takav;
13. "davanje"
davanje u naturi i novčano davanje
14. "davanje u naturi"
zdravstvena zaštita i druga davanja, osim novčanih;
15. "novčano davanje"
penzija i druga novčana davanja, uključujući dodatke, dopune, usklađivanja i povećanja prema pravnim propisima iz člana 2 ovog sporazuma;

16. "hitno pružanje zdravstvene zaštite"
davanje čije se pružanje ne može odložiti, jer bi, u protivnom, bili ozbiljno ugroženi život ili zdravlje lica;
- (2) U ovom sporazumu ostali pojmovi imaju značenje koje im pripada prema pravnim propisima država ugovornica.

Član 2

Pravni propisi na koje se ovaj sporazum odnosi

- (1) Ovaj sporazum se odnosi na:
- a) pravne propise Crne Gore o:
1. penzijskom i invalidskom osiguranju;
  2. zdravstvenom osiguranju, zdravstvenoj zaštiti i materinstvu;
  3. povredi na radu i profesionalnoj bolesti;
  4. novčanoj naknadi za slučaj nezaposlenosti, i
  5. dodatku za djecu.
- b) pravne propise Republike Makedonije o:
1. penzijskom i invalidskom osiguranju;
  2. zdravstvenom osiguranju, zdravstvenoj zaštiti i materinstvu;
  3. povredi na radu i profesionalnoj bolesti;
  4. osiguranju za slučaj nezaposlenosti, i
  5. dječijem dodatku.
- (2) Ovaj sporazum se odnosi na sve pravne propise kojima se obuhvataju, mijenjaju ili dopunjuju pravni propisi iz stava 1 ovog člana.

Član 3

Lica na koja se ovaj sporazum primjenjuje

Ovaj sporazum se primjenjuje na:

- a) lica za koja važe ili su važili pravni propisi jedne ili obje države ugovornice, i
b) druga lica koja prava izvode od lica iz tačke a).

Član 4

Jednaki tretman

- (1) Prilikom primjene pravnih propisa jedne države ugovornice, državljani druge države ugovornice su izjednačeni sa njenim državljanima.
- (2) Stav 1 ovog člana se ne odnosi na:
1. pravne propise o učešću osiguranika i poslodavaca u organima nosilaca i udruženja u oblasti socijalnog osiguranja, ako tim propisima nije drukčije uređeno;
  2. odredbe o teretu osiguranja iz međunarodnih ugovora zaključenih sa trećim državama i
  3. pravne propise o osiguranju lica zaposlenih u službenom predstavništvu jedne od strana ugovornica u trećim državama ili kod članova tog predstavništva, ako međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno.

Član 5

Izjednačenost teritorija

- (1) Davanja stečena po osnovu pravnih propisa jedne države ugovornice ne mogu se umanjiti, izmijeniti, obustaviti ni ukinuti zbog toga što korisnik ima prebivalište na teritoriji druge države ugovornice, osim ako ovim sporazumom nije drukčije određeno.
- (2) Državljanima druge države ugovornice transfer davanja iz stava 1 ovog člana se vrši pod istim uslovima kao i sopstvenim državljanima i u slučaju kada žive u trećoj državi.

- (3) Stav 1 ovog člana se ne primjenjuje na novčanu naknadu za slučaj nezaposlenosti i najnižu penziju.
- (4) Stav 1 ovog člana se ne primjenjuje ni na pravo po osnovu profesionalne rehabilitacije prema pravnim propisima Republike Makedonije.

DIO II

ODREDBE O PRAVNIM PROPISIMA KOJI SE PRIMJENJUJU

Član 6 Opšta odredba

Obaveza osiguranja određuje se prema pravnim propisima one države ugovornice na čijoj teritoriji lice radi, odnosno obavlja djelatnost, što važi i u slučaju kada se sjedište poslodavca nalazi na teritoriji druge države ugovornice, ako odredbama čl. 7 i 8 ovog sporazuma nije drukčije određeno.

Član 7 Posebne odredbe

- (1) Ako poslodavac sa sjedištem na teritoriji jedne države ugovornice uputi zaposlenog na teritoriju druge države ugovornice, na njega se, najduže do kraja 24. kalendarskog mjeseca od dana upućivanja, primjenjuju pravni propisi prve države ugovornice, kao da je zaposlen na njenoj teritoriji.
- (2) Ako lice koje obavlja samostalnu djelatnost u jednoj državi ugovornici ode u drugu državu ugovornicu radi privremenog obavljanja te djelatnosti, na njega se, najduže do kraja 12. kalendarskog mjeseca, od dana njegovog odlaska, primjenjuju pravni propisi prve države ugovornice, kao da obavlja djelatnost na njenoj teritoriji.
- (3) Ako preduzeće za vazdušni ili kopneni saobraćaj sa sjedištem na teritoriji jedne države ugovornice uputi zaposlenog na teritoriju druge države ugovornice, primjenjuju se pravni propisi prve države ugovornice, kao da je zaposlen na njenoj teritoriji.
- (4) Na posadu broda, kao i druga lica zaposlena na brodu, primjenjuju se pravni propisi države ugovornice pod čijom zastavom brod plovi.
- (5) Na lica koja obavljaju poslove utovara i istovara broda, popravke ili nadzora broda u luci druge države ugovornice, primjenjuju se pravni propisi države ugovornice kojoj luka pripada.
- (6) Ako preduzeće sa sjedištem na teritoriji jedne države ugovornice uputi zaposlenog u poslovnicu ili stalno predstavništvo na teritoriji druge države ugovornice, na njega se primjenjuju pravni propisi prve države ugovornice, kao da je zaposlen na njenoj teritoriji;
- (7) Na zaposlene u državnim i javnim službama, službene predstavnike i sa njima izjednačena lica upućena u drugu državu ugovornicu, primjenjuju se pravni propisi države ugovornice koja ih je uputila.
- (8) Primjena pravnih propisa prve države ugovornice iz st. 1 i 2 ovog člana može se, izuzetno, na zajednički zahtjev poslodavca i zaposlenog, odnosno na zahtjev lica koje samostalno obavlja djelatnost i uz saglasnost nadležnog organa druge države ugovornice, produžiti za još 24, odnosno 12 mjeseci.

Član 8 Zaposleni u diplomatskoj misiji i konzularnom predstavništvu

- (1) Na zaposlene u diplomatskim misijama i konzularnim predstavništvima, sa njima izjednačena lica, kao i na zaposlene kao privatna kućna posluga kod članova ovih misija i predstavništava, upućene na teritoriju druge države ugovornice, primjenjuju se pravni propisi države ugovornice iz koje su upućeni.

- (2) Na zaposlene iz stava 1 ovog člana koji nijesu upućeni, primjenjuju se pravni propisi države ugovornice u kojoj su zaposleni, a diplomatska misija, odnosno konzularno predstavništvo, odnosno njihovi članovi koji ih zapošljavaju, dužni su da se pridržavaju pravnih propisa te države koji važe za poslodavca.
- (3) Izuzetno od stava 2 ovog člana, zaposleni koji su državljani države ugovornice čija je diplomatska misija, odnosno konzularno predstavništvo, mogu se, u roku od tri mjeseca od dana zaposlenja, opredijeliti za primjenu pravnih propisa te države ugovornice.

Član 9 Izuzeci

Na zajednički zahtjev zaposelnog i njegovog poslodavca, odnosno lica koje obavlja samostalnu djelatnost, nadležni organi država ugovornica mogu dogovoriti izuzetke od odredaba čl. 6 do 8 ovog sporazuma, pri čemu moraju uzeti u obzir vrstu i okolnosti zaposlenja.

DIO III

POSEBNE ODREDBE

GLAVA 1

Bolest i materinstvo

Član 10 Sabiranje perioda osiguranja

Periodi osiguranja navršeni prema pravnim propisima obije države ugovornice, kada je to potrebno, sabiraju se za sticanje prava na davanje i za određivanje trajanja tog davanja, pod uslovom da se ne poklapaju.

Član 11 Davanja u naturi

- (1) Lice koje ispunjava uslove za pravo na davanje u naturi prema pravnim propisima jedne države ugovornice ima pravo na zdravstvenu zaštitu od strane nosioca njegovog prebivališta ili boravišta, u obimu, vrsti i načinu pružanja prema pravnim propisima koji važe za tog nosioca, kao da je kod njega osigurano, a u trajanju određenom pravnim propisima koji važe za nadležnog nosioca na čiji teret se zaštita pruža pod uslovom da:
  1. ima prebivalište u drugoj državi ugovornici, ili
  2. ima boravište u drugoj državi ugovornici po osnovu člana 7 st. 1, 2, 6 i 7 i člana 8 ovog sporazuma, ili
  3. njegovo stanje za vrijeme boravka u drugoj državi ugovornici zahtijeva hitno pružanje zdravstvene zaštite, pod uslovom da u tu državu ugovornicu nije otišlo u cilju liječenja.
- (2) Odredbe iz stava 1 ovog člana primjenjuju se i na članove porodice, s tim što je za članove porodice lica koja imaju boravište u drugoj državi ugovornici na osnovu odredaba člana 7 st. 1 i 2 ovog sporazuma potrebna saglasnost nadležnog nosioca.
- (3) Lice koje dobije odobrenje od nadležnog nosioca da ode na teritoriju druge države ugovornice na liječenje koje iziskuje njegovo zdravstveno stanje ima pravo na zdravstvene usluge od strane nosioca njegovog boravišta, prema pravnim propisima koji važe za tog nosioca, kao da je kod njega osigurano, a na teret nadležnog nosioca.
- (4) Za odobrenje korišćenja proteza, ortopedskih i drugih pomagala i drugih zdravstvenih usluga veće vrijednosti neophodna je saglasnost nadležnog nosioca, izuzev kada je pružanje tih usluga

neodložno, jer bi u protivnom bili ozbiljno ugroženi život ili zdravlje lica iz st. 1 i 2 ovog člana, ili kada se, u skladu sa članom 15 stav 2, troškovi naknađuju paušalnim plaćanjem.

Član 12

Novčano davanje

- (1) Novčano davanje u slučajevima iz člana 11 ovog sporazuma, kao i u slučaju materinstva, odobrava nadležni nosilac prema pravnim propisima koje on primjenjuje.
- (2) Ako prema pravnim propisima jedne države ugovornice iznos novčanog davanja zavisi od broja članova porodice, nadležni nosilac uzima u obzir i članove porodice koji imaju prebivalište u drugoj državi ugovornici.

Član 13

Davanje korisnicima penzije

- (1) Na korisnika penzije, ostvarene prema pravnim propisima obije države ugovornice, primjenjuju se isključivo pravni propisi one države ugovornice u kojoj korisnik ima prebivalište.
- (2) Korisnik iz stava 1 ovog člana pravo na davanje u naturi ostvaruje na teret nadležnog nosioca one države ugovornice u kojoj ima prebivalište.
- (3) Na korisnike penzije ostvarene prema pravnim propisima jedne države ugovornice koji ima prebivalište u drugoj državi ugovornici, primjenjuju se pravni propisi te države ugovornice i pružaju davanja u naturi, kao da je pravo na penziju ostvareno prema njenim pravnim propisima, a na teret nadležnog nosioca.
- (4) Korisnik penzije iz stava 3 ovog člana sa prebivalištem u jednoj državi ugovornici, čije stanje za vrijeme boravka u drugoj državi ugovornici zahtijeva hitno pružanje davanja u naturi ima pravo na ta davanja prema pravnim propisima i na teret nosioca druge države ugovornice.
- (5) Odredbe st. 1 do 4 ovog člana primjenjuju se i na članove porodice korisnika penzije.

Član 14

Nosilac koji obezbjeđuje davanje u naturi

U slučaju iz čl. 11 i 13 ovog sporazuma, davanje u naturi obezbjeđuje:
u Crnoj Gori:

- organizaciona jedinica nosioca zdravstvenog osiguranja

u Republici Makedoniji:

- područna služba Fonda zdravstvenog osiguranja Makedonije.

Član 15

Naknada troškova

- (1) Nadležni nosilac naknađuje nosiocu koji je pružio davanje troškove u skladu sa članom 11 i članom 13 stav 3 ovog sporazuma, izuzev administrativnih troškova.
- (2) Organi za vezu država ugovornica mogu, umjesto pojedinačnog obračuna troškova, dogovoriti da se za određene grupe slučajeva vrši paušalni obračun i naknada nastalih troškova.

GLAVA 2

Starost, invalidnost i smrt

Član 16

Sabiranje perioda osiguranja

- (1) Ako je, prema pravnim propisima jedne države ugovornice sticanje, očuvanje ili ponovno priznavanje prava na davanje uslovljeno navršanjem penzijskog staža, nadležni nosilac te države

ugovornice uzima u obzir, ako je potrebno, i penzijski staž navršen prema pravnim propisima druge države ugovornice, kao da je navršen prema njegovim pravnim propisima, pod uslovom da se periodi ne poklapaju, ako ovim sporazumom nije drukčije određeno.

- (2) Prilikom primjene stava 1 ovog člana, staž osiguranja koji se, prema pravnim propisima druge države ugovornice računa sa uvećanim trajanjem, uzima se u obzir u efektivnom trajanju.
- (3) Osiguraniku - državljaninu jedne od država ugovornica, koji, i pored primjene stava 1 ovog člana, ne ispunjava uslove za sticanje prava na davanje, nadležni nosilac uzima u obzir i penzijski staž navršen u trećoj državi sa kojom obje države ugovornice imaju zaključene sporazume o socijalnom osiguranju.
- (4) Ako je prema pravnim propisima jedne države ugovornice, pravo na određeno davanje uslovljeno navršenjem staža u određenom zanimanju, odnosno poslu, ili u zanimanju za koje postoji poseban sistem, nosilac te države ugovornice uzima u obzir i penzijski staž koji je, prema pravnim propisima druge države ugovornice navršen u istom zanimanju, odnosno poslu ili u odgovarajućem sistemu.
- (5) Ako prema pravnim propisima jedne države ugovornice period osiguranja ili određeno činjenično stanje produžava period u kome, da bi se ostvarilo pravo na davanje, mora biti navršen penzijski staž, taj period se produžava odgovarajućim periodom osiguranja, odnosno postojanjem određenog činjeničnog stanja (korišćenje penzije, davanje za slučaj bolesti, povrede na radu, nezaposlenosti i dr.) u drugoj državi ugovornici.

Član 17

Penzijski staž kraći od 12 mjeseci

- (1) Ako je ukupan penzijski staž, koji se prema pravnim propisima jedne države ugovornice uzima u obzir za obračunavanje davanja kraći od 12 mjeseci, ne odobrava se pravo na davanje, izuzev u slučaju kada, prema tim pravnim propisima, postoji pravo na davanje samo po osnovu tog penzijskog staža.
- (2) Penzijski staž iz stava 1 ovog člana, po osnovu koga nosilac jedne države ugovornice ne odobrava davanje, uzima u obzir nosilac druge države ugovornice za sticanje, očuvanje i ponovno priznavanje prava na davanje, kao i određivanje njegove visine, kao da je taj staž navršen prema njegovim pravnim propisima.

Član 18

Utvrđivanje samostalnog davanja

Ako prema pravnim propisima jedne države ugovornice postoji pravo na davanje i bez primjene člana 16 ovog sporazuma, nadležni nosilac te države ugovornice utvrđuje davanje isključivo na osnovu penzijskog staža koji se uzima u obzir prema tim pravnim propisima.

Član 19

Utvrđivanje i obračun srazmjernog dijela davanja

- (1) Ako prema pravnim propisima jedne države ugovornice postoji pravo na davanje samo uz primjenu odredaba člana 16 ovog sporazuma, nadležni nosilac te države ugovornice utvrđuje davanje na taj način što:
  1. obračunava teorijski iznos davanja koji bi pripadao da je ukupan penzijski staž koji se uzima u obzir za obračun davanja, navršen prema pravnim propisima koje on primjenjuje. Iznos davanja koji ne zavisi od dužine penzijskog staža uzima se kao teorijski iznos;
  2. na osnovu tako obračunatog iznosa, utvrđuje iznos davanja srazmjeran odnosu između penzijskog staža navršenog isključivo prema pravnim propisima koje on primjenjuje i ukupnog penzijskog staža koji se uzima u obzir za obračun davanja;
  3. utvrđuje iznos davanja srazmjerno penzijskom stažu navršenom prema pravnim propisima te države ugovornice i njenom najdužem penzijskom stažu na osnovu koga se utvrđuje visina davanja, u slučaju kada je ukupan penzijski staž koji se uzima u obzir primjenom odredaba

člana 16. ovog sporazuma duži od najdužeg penzijskog staža prema pravnim propisima te države ugovornice.

- (2) Ako se prema pravnim propisima jedne države ugovornice iznos davanja obračunava na osnovu zarade, plate, osnovice osiguranja, odnosno uplaćenog doprinosa u određenom periodu, nadležni nosilac uzima u obzir zaradu, platu, osnovicu osiguranja, odnosno uplaćeni doprinos isključivo iz perioda osiguranja navršenog prema pravnim propisima koje on primjenjuje.

Član 20

Umanjenje, obustava i ukidanje isplate davanja

Lica na koja se ovaj sporazum primjenjuje ne podliježu pravnim propisima država ugovornica o umanjenju, obustavi ili ukidanju davanja u slučaju njihovog istovremenog korišćenja.

GLAVA 3

Povreda na radu i profesionalna bolest

Član 21

Povreda na putu do posla

- (1) Lice sa prebivalištem na teritoriji jedne države ugovornice koje na putu, radi stupanja na posao po osnovu ugovora o radu, odnosno radi obavljanja samostalne djelatnosti u drugoj državi ugovornici pretrpi povredu, ima pravo na davanja po osnovu povrede na radu prema pravnim propisima i na teret nosioca druge države ugovornice.
- (2) Stav 1 ovog člana primjenjuje se i u slučaju povrede koju lice pretrpi neposredno po isteku ugovora o radu, odnosno po prestanku obavljanja samostalne djelatnosti, na putu do prebivališta.

Član 22

Davanje u naturi

- (1) Lice koje po osnovu povrede na radu ili profesionalne bolesti ima pravo na zdravstvenu zaštitu prema pravnim propisima jedne države ugovornice, a ima prebivalište ili boravište u drugoj državi ugovornici koristi tu zaštitu na teret nadležnog nosioca, od nosioca na čijem području ima prebivalište ili boravište, prema pravnim propisima koje taj nosilac primjenjuje, kao da je kod njega osigurano.
- (2) Za davanje zdravstvenih usluga veće vrijednosti primjenjuju se odredbe člana 11 stav 4 ovog sporazuma.
- (3) U slučajevima iz stava 1 i 2 ovog člana ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu obezbjeđuje:
u Crnoj Gori:
  - organizaciona jedinica nosioca zdravstvenog osiguranjau Republici Makedoniji:
  - područna služba Fonda zdravstvenog osiguranja Makedonije.
- (4) Za naknadu troškova nastalih na osnovu st. 1 i 2 ovog člana primjenjuju se odredbe člana 15 ovog sporazuma.

Član 23

Profesionalna bolest

- (1) Ako je odobrenje davanja za slučaj profesionalne bolesti prema pravnim propisima jedne države ugovornice, uslovljeno time da je bolest prvi put ljekarski utvrđena na teritoriji te države ugovornice, smatra se da je taj uslov ispunjen ako je ta bolest prvi put utvrđena na teritoriji druge države ugovornice.
- (2) Ako je odobrenje davanja za slučaj profesionalne bolesti prema pravnim propisima jedne države ugovornice, uslovljeno time da je obavljanje djelatnosti koja može da izazove tu bolest, trajalo

određeno vrijeme, nadležni nosilac te države ugovornice, ako je potrebno, uzima u obzir i vrijeme obavljanja takve djelatosti u skladu sa pravnim propisima druge države ugovornice.

Član 24 **Novčano davanje**

- (1) Novčano davanje za slučaj povrede na radu ili profesionalne bolesti odobrava, prema svojim pravnim propisima, nosilac one države ugovornice na čijoj teritoriji je nastala povreda na radu, odnosno posljednji put obavljena djelatnost koja može da izazove tu profesionalnu bolest.
- (2) Ako lice, koje je po osnovu profesionalne bolesti primalo ili prima novčano davanje na teret nosioca jedne države ugovornice, zbog pogoršanja bolesti prouzrokovanog obavljanjem djelatnosti koja, prema pravnim propisima druge države ugovornice, može da izazove profesionalnu bolest, podnese zahtjev za davanje nosiocu druge države ugovornice, nosilac prve države ugovornice i dalje snosi troškove davanja, bez obzira na pogoršanje, prema svojim pravnim propisima. Nosilac druge države ugovornice odobrava davanje u visini razlike između davanja koje pripada nakon pogoršanja i davanja koje bi, po osnovu nastupanja te bolesti, pripadalo prema njegovim pravnim propisima.

Član 25 **Obavješćavanje diplomatske misije ili konzularnog predstavništva o povredi na radu**

O povredi na radu državljanina, odnosno osiguranika jedne države ugovornice u drugoj državi ugovornici koja je prouzrokovala ili bi mogla prouzrokovati smrt, nadležni nosilac, bez odlaganja, obavješćava diplomatsku misiju ili konzularno predstavništvo države ugovornice čiji je on državljanin, odnosno osiguranik.

GLAVA 4

Nezaposlenost

Član 26 **Sabiranje perioda osiguranja**

- (1) Period osiguranja, utvrđen prema pravnim propisima jedne države ugovornice, uzima se u obzir za pravo na davanje za slučaj nezaposlenosti prema pravnim propisima druge države ugovornice, ako je nezaposleno lice u državi ugovornici u kojoj ostvaruje pravo na davanje prije podnošenja zahtjeva za to davanje bilo osigurano za slučaj nezaposlenosti najmanje toliko mjeseci koliko je predviđeno prema njenim pravnim propisima.
- (2) Uslov minimalnog perioda osiguranja iz stava 1 ovog člana ne odnosi se na nezaposlenog čije je zaposlenje, odnosno osnov za obavezno osiguranje prestao bez njegove volje i krivice, ili koji ima prebivalište na teritoriji države ugovornice u kojoj podnosi zahtjev, odnosno ostvaruje pravo na davanje.

GLAVA 5

Davanje za slučaj smrti

Član 27 **Pravo na davanje**

Ako davanje za slučaj smrti pripada prema pravnim propisima obje države ugovornice, primjenjuju se isključivo pravni propisi one države ugovornice u kojoj je umrlo lice imalo prebivalište.

GLAVA 6

Dodatak za djecu

Član 28

Utvrđivanje davanja

- (1) Pravo na dodatak za djecu određuje se prema pravnim propisima one države ugovornice po kojima je lice osigurano i za djecu koja imaju prebivalište u drugoj državi ugovornici.
- (2) Ako pravo na dodatak za djecu postoji prema pravnim propisima obje države ugovornice, primjenjuju se isključivo pravni propisi one države ugovornice na čijoj teritoriji dijete ima prebivalište.
- (3) St. 1 i 2 ovog člana se primjenjuju i na korisnika penzije.

DIO IV

OSTALE ODREDBE

Član 29

Organi za vezu

U cilju efikasnijeg sprovođenja ovog sporazuma, posebno radi jednostavnog i brzog povezivanja nosilaca država ugovornica, administrativnim sporazumom utvrđuju se organi za vezu ovlašćeni za sprovođenje ovog sporazuma.

Član 30

Obaveze organa, pravna i administrativna pomoć

- (1) Nadležni organi država ugovornica će, administrativnim sporazumom, utvrditi način primjene ovog sporazuma, koji stupa na snagu istovremeno sa ovim sporazumom.
- (2) Nadležni organi i organi za vezu država ugovornica obavještavaće se međusobno o:
  - a) svim preduzetim mjerama za sprovođenje ovog sporazuma,
  - b) svim promjenama njihovih pravnih propisa u vezi sa primjenom ovog sporazuma.
- (3) U primjeni ovog sporazuma, organi i nosioci država ugovornica će uzajamno pružati besplatnu pravnu i administrativnu pomoć.
- (4) Organi i nosioci država ugovornica mogu, u primjeni ovog sporazuma neposredno međusobno kontaktirati, kao i sa zainteresovanim licima ili njihovim punomoćnicima.
- (5) Organi i nosioci jedne države ugovornice ne smiju odbiti zahtjev i drugi podnesak zbog toga što je napisan na službenom jeziku i pismu druge države ugovornice.
- (6) Prilikom primjene ovog sporazuma ravnopravno će se upotrebljavati crnogorski jezik i pismo i makedonski jezik i pismo.
- (7) Ljekarske preglede koji se obavljaju isključivo zbog primjene pravnih propisa jedne države ugovornice, a odnose se na lica koja u drugoj državi ugovornici imaju prebivalište ili boravište, obaviće na zahtjev nadležnog nosioca i na njegov teret, nosilac prema prebivalištu ili boravištu. Ljekarske preglede koji se obavljaju zbog primjene pravnih propisa obje države ugovornice obavlja na svoj teret nosilac prema prebivalištu ili boravištu tog lica.
- (8) Pravna pomoć se, do pokretanja sudskog postupka, pruža u skladu sa propisima koji se primjenjuju za pravnu pomoć u građanskim pravnim stvarima.

Član 31

Ovlašćenja diplomatskih misija i konzularnih predstavništava

Diplomatska misija i konzularno predstavništvo država ugovornica, mogu se bez posebnog punomoćja, direktno obraćati nadležnim organima, organima za vezu i nadležnim nosiocima druge države ugovornice radi zaštite interesa svojih državljana.

Član 32

Oslobađanje od takse i nadovjera

- (1) Oslobađanje ili smanjenje takse predviđeno propisima jedne države ugovornice za podneske ili dokumenta koja se prilažu zbog primjene njenih pravnih propisa, odnosi se i na odgovarajuće podneske i dokumenta koja se prilažu radi primjene ovog sporazuma ili pravnih propisa druge države ugovornice.
- (2) Isprave, dokumenta i podnesci bilo koje vrste, koji se prilažu prilikom primjene ovog sporazuma, ne podliježu nadovjeri.

Član 33

Podnošenje zahtjeva

- (1) Zahtjev, izjava ili pravno sredstvo koji je u primjeni ovog sporazuma ili pravnih propisa jedne države ugovornice podnjet organu, nosiocu ili nekoj drugoj nadležnoj organizaciji, ustanovi odnosno instituciji jedne države ugovornice, smatra se zahtjevom, izjavom ili pravim sredstvom podnjetom organu, nosiocu ili nekoj drugoj nadležnoj organizaciji, ustanovi, odnosno instituciji druge države ugovornice.
- (2) Zahtjev za davanje, podnjet prema pravnim propisima jedne države ugovornice, smatra se istovremeno i zahtjevom za odgovarajuće davanje prema pravnim propisima druge države ugovornice, koje dolazi u obzir primjenom ovog sporazuma.
- (3) Zahtjev, izjava ili pravno sredstvo, koji primjenom pravnih propisa jedne države ugovornice treba podnijeti organu, nosiocu ili nekoj drugoj nadležnoj organizaciji, ustanovi, odnosno instituciji te države ugovornice, može se, u istom roku, podnijeti odgovarajućem organu, nosiocu ili nekoj drugoj nadležnoj organizaciji, ustanovi, odnosno instituciji druge države ugovornice.
- (4) U slučajevima iz st. 1 do 3 ovog člana, organ, nosilac ili neka druga nadležna organizacija, ustanova, odnosno institucija, bez odlaganja, prosljeđuje zahtjev, izjavu ili pravno sredstvo odgovarajućoj službi druge države ugovornice, neposredno ili posredstvom organa za vezu.
- (5) Javne isprave, potvrde, odnosno dokumenti koje u cilju primjene ovog sporazuma izdaje organ ili nosilac jedne države ugovornice, smatraju se važećim i za organ ili nosioca druge države ugovornice.

Član 34

Isplata davanja

- (1) Nosilac nadležan za pružanje davanja prema ovom sporazumu izvršava svoju obavezu, sa oslobađajućim dejstvom, isplatom novčanih davanja korisnicima u svojoj nacionalnoj valuti.
- (2) Preračunavanje davanja u valutu druge države ugovornice vrši se prema odnosu valuta koji je važio na dan kada je nosilac nadležan za pružanje davanja doznačio sredstva isplatnom organu u svojoj državi radi isplate korisniku u drugu državu ugovornicu.
- (3) Naknade predviđene ovim sporazumom isplaćuju se u valuti one države ugovornice u kojoj se nalazi sjedište nosioca na čiji teret padaju davanja.
- (4) Doznake sredstava iz st. 1 do 3 ovog člana vrše se u konvertibilnoj valuti u skladu sa platnim prometom država ugovornica.

Član 35

Potraživanje preplaćenih iznosa davanja

- (1) Nosilac jedne države ugovornice, koji je isplatio davanja u iznosu većem od onog koji korisniku pripada, može od nosioca druge države ugovornice zatražiti da od zaostalih iznosa davanja koje treba da isplati korisniku, zadrži preplaćeni iznos.
- (2) Preplaćeni iznos iz stava 1 ovog člana se isplaćuje direktno nosiocu koji je zatražio njegovo zadržavanje.

Član 36

Izvršni postupak

- (1) Izvršna rješenja u oblasti socijalnog osiguranja (isprave) nadležnih organa i nosilaca, kao i izvršne odluke sudova jedne države ugovornice priznaju se u drugoj državi ugovornici.
- (2) Priznavanje se može odbiti samo ako je u suprotnosti sa javnim poretkom države ugovornice u kojoj treba da se prizna isprava ili izvršna odluka iz stava 1 ovog člana.
- (3) Isprave i izvršne odluke iz stava 1 ovog člana izvršavaju se u drugoj državi ugovornici. Izvršni postupak se sprovodi prema pravnim propisima koji se primjenjuju za isprave ili izvršne odluke države ugovornice u kojoj treba da se sprovede izvršenje. Isprave i izvršne odluke moraju sadržavati potvrdu o njihovoj izvršnosti (klauzula o izvršenju).
- (4) Primjena st. 1 do 3 ovog člana ne obuhvata zastupanje u sudskom postupku.

Član 37

Naknada štete

- (1) Ako lice, koje prema pravnim propisima jedne države ugovornice, prima davanje po osnovu štete koja je nastala u drugoj državi ugovornici i ima, prema njenim pravnim propisima, pravo na naknadu štete od trećeg lica, tada pravo na tu naknadu prelazi na nosioca prve države ugovornice prema pravnim propisima koje on primjenjuje.
- (2) Ako je pravo na naknadu štete u vezi sa istovrsnim davanjima, po osnovu istog slučaja štete, prenijeto, u skladu sa stavom 1 ovog člana nosiocima obje države ugovornice, treće lice može isplatiti naknadu štete, sa oslobađajućim dejstvom, jednom ili drugom nosiocu. Nosioci će namiriti svoja potraživanja po ovom osnovu, srazmjerno davanju koje isplaćuju.

Član 38

Rješavanje sporova

Sporove u primjeni i tumačenju ovog sporazuma rješavaće dogovorno nadležni organi država ugovornica.

DIO V

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 39

Prelazne odredbe

- (1) Ovaj sporazum ne utvrđuje pravo na davanje za period prije njegovog stupanja na snagu.
- (2) Za utvrđivanje prava na davanje prema ovom sporazumu uzima se u obzir i penzijski staž koji je, prema pravnim propisima država ugovornica, ostvaren prije njegovog stupanja na snagu pri čemu se poseban staž uzima u obzir u priznatom trajanju samo ako je utvrđen za period prije 1. januara 1965. godine.

- (3) Izuzetno od odredbe člana 16 stav 2 ovog sporazuma, staž osiguranja navršen prije 1. januara 1992. godine, koji se prema tada važećim propisima računao sa uvećanim trajanjem, uzima se u obzir u priznatom trajanju.
- (4) Za lice koje nema državljanstvo država ugovornica, kao ni država sa teritorije prethodne Jugoslavije, penzijski staž koji je prethodna Jugoslavija, po osnovu međunarodnih ugovora zaključenih sa drugim državama, preuzela na svoj teret, a koji je navršen na teritoriji tih država, pada na teret nosioca one države ugovornice čije je republičko državljanstvo to lice imalo na dan preuzimanja obaveze po osnovu tih međunarodnih ugovora.
- (5) Ovaj sporazum se primjenjuje i na osigurane slučajeve nastale prije njegovog stupanja na snagu.

Član 40 **Stupanje na snagu**

- (1) Ovaj sporazum podliježe potvrđivanju.
- (2) Države ugovornice će se međusobno u pisanoj formi, diplomatskim putem, obavijestiti o ispunjenju unutrašnjih pravnih procedura neophodnih za stupanje na snagu ovog sporazuma.
- (3) Ovaj sporazum stupa na snagu prvog dana po isteku mjeseca u kome je primljeno zadnje pisano obavještenje iz stava 2 ovog člana.

Član 41 **Vrijeme trajanja i otkazivanje**

- (1) Ovaj sporazum se zaključuje na neodređeno vrijeme.
- (2) Ovaj sporazum se može mijenjati i dopunjavati samo uz obostranu saglasnost država ugovornica izraženu u pisanoj formi. Izmjene i dopune stupaju na snagu na način i po postupku previđenom u članu 40 ovog sporazuma.
- (3) Ovaj sporazum može da se otkáže uz obostranu saglasnost država ugovornica ili jednostrano, pisanim obavještenjem bilo koje od država ugovornica dostavljenim drugoj državi ugovornici diplomatskim putem. Otkazivanje stupa na snagu s posljednjim danom tekuće kalendarske godine, pri čemu otkazni rok ne može biti kraći od šest mjeseci.
- (4) U slučaju otkazivanja, odredbe ovog sporazuma će nastaviti da se primjenjuju u slučajevima kada se radi o stečenim pravima, kao i u odnosu na zahtjeve za ostvarivanje prava podnijete prije postizanja obostrane saglasnosti, odnosno prije dostavljanja jednostranog obavještenja o otkazivanju sporazuma.
- (5) Stupanjem na snagu ovog sporazuma, u odnosima između Crne Gore i Republike Makedonije, prestaje da važi Sporazum između Savezne Republike Jugoslavije i Republike Makedonije o socijalnom osiguranju, zaključen u Beogradu, 29. decembra 2000. godine, osim stečenih prava na davanja i već pokrenutih postupaka, ako se oni odnose na period u kome je bio na snazi Sporazum koji se ovim sporazumom stavlja van snage.

U potvrdu ovoga opunomoćenici, propisno ovlašćeni od svojih vlada, potpisali su ovaj sporazum. Sačinjeno u Skoplju, dana 22. oktobra 2010. godine, u dva originalna primjerka, na crnogorskom i makedonskom jeziku, pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna.

Za Crnu Goru
Milo Đukanović, s.r.

Za Republiku Makedoniju
Nikola Gruevski, s.r.